

Vize

Rozhovor s Ladislavem Chlupáčem, starostou města Litoměřice

Litoměřice se v kontextu ČR profilují jako velmi progresivní město. Čím je to způsobeno a jaká je dlouhodobá vize města?

Dlouhodobá vize města je definována ve Strategickém plánu rozvoje do roku 2030 „Litoměřice – energeticky nezávislé město s vysokou kvalitou života a slibnou budoucností“. Litoměřice se profilují jako město udržitelné energetiky s důrazem na úspory energie a obnovitelné zdroje s cílem dlouhodobě snižovat podíl konvenčních neobnovitelných zdrojů. Tato profilace byla prvotně způsobena zájmem o zvyšování kvality životního prostředí, postupem času se udržitelná energetika promítla i do dalších oblastí kvality života, kde umožňuje udržovat sociálně přijatelnou cenu energie, udržuje peníze v regionu či zvyšuje kvalitu vnitřního prostředí budov.

Za významnou složku úspěchu lze považovat i činnost Strategického týmu města, který vyhodnocuje rozvojové projekty a doporučuje k realizaci ty, které největší měrou napomohou k uskutečnění vize města. Stejně významné je i členství v mezinárodních asociacích nebo účast na iniciativách jakými jsou Energy Cities, resp. Pakt starostů a primátorů. Město také v roce 2014 iniciovalo založení Sdružení energetických manažerů měst a obcí, tedy odborné platformy, jejímž cílem je výměna zkušeností a rozvoj projektů dle principů udržitelné energetiky.

Jaká konkrétní opatření jste zavedli či zavádíte pro naplnění vize?

V současné době máme v rámci městského úřadu dvě pozice, které se zabývají výhradně energetikou, a jednu pozici pro přípravu geotermálního projektu. Tento tým připravuje národní i mezinárodní projekty, které dané téma rozvíjí. V roce 2013 zastupitelstvo schválilo Energetický plán města s cílem snížení spotřeby energie o 20 % do roku 2030. Od roku 2012 má město zavedený systematický energetický management s pravidelným monitoringem a vyhodnocováním spotřeby energie majetku města. Revitalizujeme majetek města v nízkoenergetickém standardu. Využíváme solární energii, městské organizace provozují tři fotovoltaické elektrárny a každoročně od roku 2000 podporujeme z rozpočtu města domácnosti, které si chtějí pořídit solární termické kolektory, dotací 40 000 Kč.

Jaké jsou největší výzvy/problémy, které z pozice starosty ve městě vidíte?

Městská samospráva má značný prostor a silnou motivaci rozvíjet projekty udržitelné energetiky v rámci majetku města. Významnou výzvou zůstává i možnost výroby a dodávky energie v rámci lokálních autonomních sítí, kdy město již není pouhým spotřebitelem, ale plní i funkci dodavatele, který není motivován maximalizací zisku, ale stabilní dodávkou při zachování sociálně únosných cen a dlouhodobé prosperity. Další výzvou je i dlouhodobá motivace a osvěta mezi občany na poli udržitelné energetiky, z toho důvodu město zřídilo Fond úspor energie a uskutečňuje ve spolupráci s podnikatelským sektorem významné osvětové akce, např. mezinárodní konference o energetice či Dny udržitelné energetiky.

Koncept Smart Cities se opírá o občanské aktivity a zapojování veřejnosti do správy města. Máte nějaké konkrétní nástroje?

Město Litoměřice je členem Národní sítě Zdravých měst ČR od r. 2002. Díky svému aktivnímu přístupu k zapojování veřejnosti do rozvoje města prostřednictvím mezinárodního programu místní Agenda 21 (MA21) a za významný pokrok ve všech oblastech udržitelného rozvoje dle Aalborgských závazků obhájilo město v roce 2015 nejvyšší kategorii „A“ MA 21 jako druhé město v ČR po Chrudimi. Město každoročně pořádá veřejnou diskusi „Desatero problémů města Litoměřice“, v níž lidé definují TOP 10 problémů, k vybraným tématům jsou pořádány diskuzní kulaté stoly, významné investiční projekty jsou standardně projednávány s veřejností a v roce 2015 začalo s pořádáním podnikatelských fór. Pro nejširší veřejnost jsou pak určeny pravidelné osvětové akce na téma energetiky, dopravy, zdraví, kvality životního prostředí, atd.

Koncept SC také staví na moderních technologiích. Mohl byste uvést již použité konkrétní technologie či ty, které plánujete zavést?

Město provozuje prostřednictvím svých organizací vlastní fotovoltaické elektrárny na střeších škol a školek, v tomto roce plánujeme tyto elektrárny doplnit o prvky akumulace energie, využitelné pro elektromobilitu. Používáme na 15 budovách tzv. smart metering, tj. dálkové odečty spotřeby energie propojené se softwarem energetického managementu. Město rozvíjí též elektromobilitu, v rámci Technických služeb města se již elektrovozidlo používá. Letos bude vozový park města doplněn o elektromobily společně se stavbou dobíjecích stanic, z nichž některé by měly být přímo napojené na lokální obnovitelné zdroje energie, počítá se i s pořízením elektrokol pro základní školy, městský úřad a městskou policii. V rámci revitalizace budov v majetku města zateplujeme na nízkoenergetický standard, využíváme systémy řízeného větrání s rekuperací ve školách a školkách a v novém projektu startovacích bytů v bývalých kasárnách zvažujeme využití odpadního tepla a dalších inovací.

Toto číslo je věnováno energetice, ve které jsou Litoměřice silné. Dokázal byste si představit, že by se město do budoucna mohlo stát výrobcem a poskytovatelem energií za finanční spoluúčasti občanů (komunitní energetika)?

Výrobcem energie se město plánuje stát v rámci geotermálního projektu, neboť by mohlo v budoucnu provozovat svou vlastní geotermální teplárnu a dodávat teplo, případně i elektřinu, občanům. Projekty komunálních elektráren, či drobných tepláren nejsou v ČR zatím rozvinuty především z důvodu nízké podpory ze strany státu, neboť nejsou dlouhodobě garantovány výkupní ceny, či koncepčně nastavená finanční podpora OZE. S ohledem na nedávno vyhlášený návrh nového tarifního systému (NTS) ze strany Energetického regulačního úřadu, který přímo nemotivuje k úsporám elektřiny, či vyššímu využití OZE, se prostor pro komunální elektrárny ještě více zmenšuje. Nicméně v ČR existují iniciativy, jakými je např. sdružení organizací Hnutí DUHA, Komory OZE a právníků Frank Bold, které se snaží o prosazení systémové podpory komunálních elektráren využívajících OZE, což je jistě pro města výhodný a do budoucna zajímavý koncept, o němž má zájem i město Litoměřice s ohledem na svoji vizi energeticky nezávislého města.

Je o Vás známo, že jdete občanům příkladem, jezdíte na kole, bydlíte v nízkoenergetickém domě a investujete svůj čas do života ve veřejném prostoru. Co byste s ohledem na úspěchy Litoměřic doporučil svým kolegům jako dobré řešení/opatření?

Jako bývalý kantor velmi dobře vím, že pozitivní příklady táhnou a že musí zapadat do celkové mozaiky a nesmí být pouze nahodilé. Jako bezpochyby dobré

řešení se osvědčil náš systémový přístup, kdy jednotlivé projekty, např. v energetice, neřešíme jen na základě aktuálních národních, či evropských výzev, ale máme jasně definovaný dlouhodobý cíl v Energetickém plánu města a Strategickém plánu rozvoje, který je v rámci Strategického týmu města každoročně vyhodnocován a jsou navrhována další opatření a nástroje pro jeho dosažení. Za velmi důležité považuji i řádnou přípravu projektů, kde je vhodné investovat více času či i finančních prostředků do projektové dokumentace, studií proveditelnosti či oponentských posudků, které mohou v rámci realizace ušetřit milióny korun. Důležité je projednávat významné investice s veřejností a získat její podporu, a to již v počátku přípravy projektů, které lze poté ještě „na papíře“ jednoduše upravovat. Je také třeba posuzovat projekty ve vztahu k opatřením a projektům z jiných oblastí, energetická opatření mohou mít pozitivní sociální a zdravotní dopady a zlepšovat životní prostředí. Vždy je třeba hledat synergie a kontext, tak připravíte kvalitnější projekt s větším dopadem na společnost. V neposlední řadě je to kvalitní odborný tým města, který dané projekty připravuje, přenáší do běžné praxe nové a inovativní přístupy z akademické sféry, mezinárodních projektů či příklady dobré praxe ze zahraničí. V tomto směru má město Litoměřice bezpochyby výhodu, protože se mu v posledních letech podařilo získat a udržet klíčové pracovníky, kteří tyto inovace do běžné praxe města přinášejí a dbají na jejich dlouhodobou udržitelnost.

